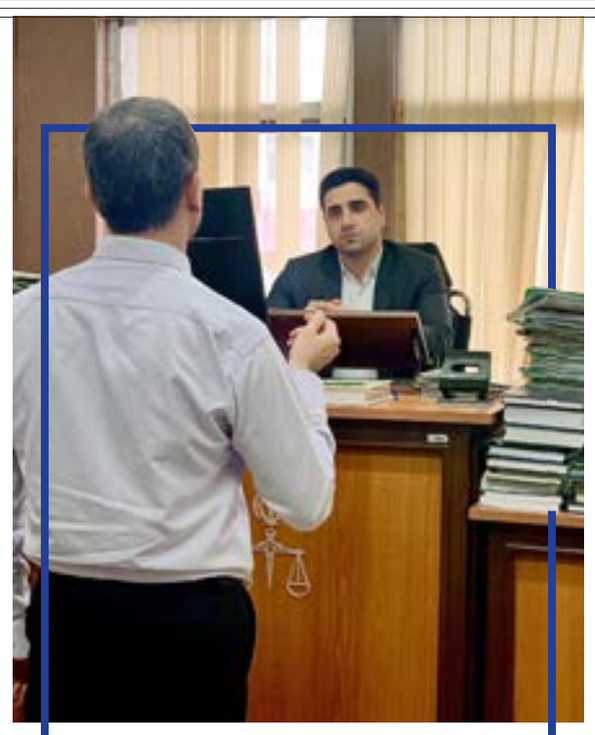

رئیس شعبه ۱۵ دادگاه عمومی و حقوقی رشت در گفت و گو با «ایران»:

وظیفه قاضی کشف حقیقت از میان تعارضات است

گروه حوادث: مرضیه همایونی/ صدای آژیر خودروهای پلیس و آمبولانس، همهمه جمعیتی که پشت نوارهای زردرنگ ورود به صحنه جرم ممنوع ایستاده‌اند و مأمورانی که اجازه نزدیک شدن به محل وقوع حادثه را نمی‌دهند؛ در میان این هیاهو، خودرویی با آرم دادسرای امور جنایی از راه می‌رسد. وقتی بازپرس ویژه قتل از خودرو پیاده می‌شود همه چشم‌ها به سمت اوست چون معمای پرونده‌های جنایی قرار است به دست او حل شود. اما برای آشنایی بیشتر با وظایف یک بازپرس ویژه قتل و زیر و بم‌های این شغل حساس به سراغ محمد وهابی، رئیس شعبه ۱۵ دادگاه عمومی و حقوقی رشت و بازپرس سابق ویژه قتل دادسرای امور جنایی تهران رفتیم تا از تجربه‌های او در این مسیر پرچالش بشنویم.

چه شد که شغل قضاوت را انتخاب کردید؟

پدرم قاضی بود و بعد از ۴۱ سال کار قضاوت در استان گیلان، بازنشسته شد. من از کودکی به محل کارش می‌رفتم و وقتی در خانه هم سرگرم کار روی پرونده‌ها بود تا حدود زیادی با این کار آشنا شدم. البته من رشته تجربی می‌خواندم اما وقتی احساس کردم به این کار علاقه دارم رشته تحصیلی‌ام را تغییر دادم. دوست داشتم قاضی شوم؛ آن زمان برای قضاوت باید وارد دانشکده علوم قضایی می‌شدیم اما از شانس من آن سال دانشکده علوم قضایی دانشجو نگرفت بنابراین من رشته حقوق در دانشگاه خواندم و بعد هم آزمون وکالت قبول شدم و به عنوان وکیل پایه یک، دو سالی کار کردم. ولی دوباره در آزمون قضاوت شرکت کردم و قبول شدم و بعد از سه یا چهارسال دوره کارآموزی قضایی در رشت به تهران آمدم. از همان ابتدا دوست داشتم بازپرس ویژه قتل باشم که به آرزویم رسیدم.

در مورد ویژگی‌های کاری یک بازپرس قتل بگویید.

ساختار رسیدگی به پرونده‌های جنایی در همه حوزه‌های قضایی کشور یکسان نیست. برای مثال، در شهرهای کوچک‌تر، دادسرای مستقلی با عنوان دادسرای جنایی وجود ندارد و رسیدگی به پرونده‌های جنایی در یک یا دو شعبه از دادسرای عمومی انجام شود.

اما وضعیت در تهران تا حدودی متفاوت است. در تهران، دادسرای ویژه امور جنایی، واقع در ناحیه ۲۷، به‌عنوان مرجع تخصصی رسیدگی به این دسته از پرونده‌ها فعالیت می‌کند. در این مجموعه، شعب مختلفی با حوزه‌های تخصصی متفاوت وجود دارند؛ از جمله شعب ویژه قتل و شعبی که به پرونده‌های آدم‌ربایی رسیدگی می‌کنند.

بازپرس ویژه قتل به گزارش‌های وقوع قتل و فوت‌های مشکوک، آوار، تصادف ریلی و سقوط هواپیما رسیدگی می‌کند. وقتی وقوع از سوی کلانتری و از طریق شماره تماس بازپرس ویژه قتل به بازپرس اعلام می‌شود دستورات لازم را یا همان چهاربند معروف صادر می‌شود.

چهار بند چه دستواراتی است؟

چهار بند اصطلاحی رایج است البته اگر در شهرستان‌ها به مأمور کلانتری گفته شود چهار بند را اجرا کنید یا حتی به یک بازپرس گفته شود از این چهار بند مطلع نیست. این چهار بند شامل دستور اجرای کشف جرم، دستور اجرای کالبدگشایی، دستور اجرای کارشناسی و دستور اجرای تحقیق از خانواده فرد فوت شده است.

در واقع چهار دستور اصلی است که بازپرس برای فوت‌های مشکوکی صادر می‌کند که نیاز به حضور بازپرس در صحنه وجود ندارد. طبق قانون بازپرس باید در تمام صحنه‌های اعلامی حضور پیدا کند اما باتوجه به تعداد فوت‌های بالا در تهران در عمل این امکان وجود ندارد. به همین دلیل ما فقط در صحنه‌هایی حاضر می‌شویم که یا جنایت رخ داده باشد یا مشکوک به جنایت باشد یا فرد فوت شده از افراد خاص باشد. این چهار بند شامل شناسایی و تحقیق از خانواده فرد فوت شده، انتقال جسد به پزشکی قانونی برای شناسایی علت تامه فوت، تحویل جسد به خانواده و ارسال پرونده به دادسرای جنایی است.

در صحنه حادثه قبل از بازپرس چه کسانی حاضر می‌شوند؟

مأموران کلانتری که باید صحنه را حفظ کنند. سپس معمولاً بازپرس با پلیس تشخیص هویت فرمانده انتظامی تهران بزرگ تماس می‌گیرد و چند تیم با تجهیزات خاص خودشان به صحنه می‌روند. گاهی تیم پزشکی قانونی هم می‌رود و تلفنی به بازپرس اطلاعات لازم را می‌دهند و بازپرس تشخیص می‌دهد که به صحنه برود یا به همان چهار بند اکتفا می‌کند. در مواردی هم که بازپرس به این نتیجه برسد که قتلی رخ داده است تیم جنایی راهی صحنه جرم می‌شوند. ساعات اولیه وقوع حادثه برای کشف جرم خیلی مهم است و کوچک‌ترین تغییری ممکن است مسیر تحقیقات را تغییر دهد.

منظور از تیم جنایی چه کسانی هستند؟

بازپرس، پزشکی قانونی، افسر کشیک پلیس آگاهی و تشخیص هویت اداره آگاهی و در موارد قتل با سلاح گرم نیز از کارشناس اسلحه هم در صحنه و هم در زمان کالبد گشایی کمک گرفته می‌شود. به عنوان مثال یک صحنه داشتیم که خانم وکیلی به محض اینکه وارد پارکینگ شده بود همسرش که با او اختلاف داشت کلت کمری را از لباسش بیرون آورد و شلیک کرد. ما تمام این صحنه‌ها را از طریق فیلم دوربین مداربسته که ضبط شده بود، بررسی کردیم اما یکی از گلوله‌ها از استخوان ترقوه بیرون آمده بود و نمی‌دانستیم این گلوله از کجای بدن وارد شده است. حتی کارشناس سلاح هم در صحنه نتوانست متوجه شود و جسد به پزشکی قانونی انتقال داده شد و متخصص پزشکی قانونی فردای آن روز نتیجه را اعلام کرد و مسیر ورود گلوله را برایمان روشن کرد. روش بررسی صحنه جرم با ورود تیم جنایی آغاز می‌شود و مأموران تشخیص هویت عکس و فیلم و نمونه‌برداری از جسد و صحنه انجام می‌دهند، بعد از آن تن پیمایی کامل از سوی متخصصان پزشکی قانونی صورت می‌گیرد. تشخیص هویت، انگشت نگاری در صحنه انجام می‌دهند و پس از تکمیل تحقیقات جسد برای تعیین علت مرگ به پزشکی قانونی می‌رود. حتی اگر علت مرگ مشخص باشد ولی باز هم کالبدگشایی انجام می‌شود. باتوجه به سرنخ‌هایی که در صحنه بدست آمده، کار بازپرس و کارآگاهان جنایی شروع می‌شود تا متهم شناسایی و دستگیر شود.

در مواردی که قاتل فوت کرده باشد چه اتفاقی می‌افتد؟

اگر قاتل مرده باشد پرونده از حیث جنایت بسته می‌شود. اما به هر حال ممکن است خانواده‌ها به‌دنبال مسائل مالی و دیه باشند که باید پیگیری شود.

آیا در این سال‌ها پرونده عجیبی داشته‌اید؟

چند سال قبل مرگ مشکوک مردی از سوی همسرش اعلام شد. زمانی که مأموران کلانتری به محل رفتند متوجه شدند سه روز از مرگ گذشته است. همسرش مدیر مدرسه بود و گفت که من بی‌هوش بودم و سه روز بعد که به‌هوش آمدم متوجه شدم همسرم در حمام فوت کرده است. او گفت که با شوهرم دعوایم شده و بعد از دعوا شوهرم قرص آرامبخش به من داد که بی‌هوش شدم. وقتی به‌هوش آمدم متوجه شدم همسرم مرده؛ ترسیدم و او را به حمام بردم و آب به صورتش پاشیدم شاید حالش بهتر شود. صحبت‌هایش خیلی عجیب بود؛ به سراغ متخصصان پزشکی قانونی رفتم. آنها اعلام کردند که هیچ آثاری روی بدن نیست. پرسیدم شیار گردنی دارد؟ باتوجه به اینکه پوست سیاه شده بود گفتند یک شیار گردنی وجود دارد پرسیدم کامل است یا ناقص که گفتند کامل است. وقتی از همسر وی سؤال کردم این بار گفت زمانی که به‌هوش آمدم همسرم خودش را حلق آویز کرده بود و من طناب را پاره کردم. عجیب این بود که در خون زن جوان آثار داروی بی‌هوشی به دست آمد اما در خون مرد فوت شده اثری از دارو نبود؛ از طرفی مرد قوی هیکل بود و زن ریز جثه و نمی‌توانست بدون بی‌هوشی همسرش را کشته باشد. با معمایی روبه‌رو بودیم که از سویی احتمال قتل وجود داشت و از سویی توجه به مدارک این فرضیه را رد می‌کرد. در نهایت، پس از مدت طولانی تحقیقات، به دلیل نبود ادله کافی برای اثبات اتهام، تصمیم گرفتیم متهم را با قرار وثیقه‌ای به مبلغ ۱۰ میلیارد تومان آزاد کنیم تا تحقیقات تکمیلی همچنان ادامه پیدا کند. البته آزادی با وثیقه به معنای مختومه شدن پرونده یا اثبات بی‌گناهی متهم نبود، بلکه ناشی از این واقعیت بود که در آن مقطع، دلایل موجود برای ادامه بازداشت کفایت نمی‌کرد. این پرونده برای من از مرموزترین پرونده‌هایی بود که در دوران رسیدگی با آن مواجه شدم. نه شواهد به اندازه‌ای روشن بود که خودکشی را بپذیریم و نه قرائن و مستندات برای اثبات قتل کفایت می‌کرد.

> **گاهی حقیقت در میان اظهارات و ادعاهای متعارض پنهان است و قاضی باید با بررسی دقیق شواهد، تا حد امکان آن را کشف کند. یکی از ویژگی‌های مهم بازپرس ویژه قتل، توانایی تصمیم‌گیری در شرایطی است که اطلاعات پرونده هنوز کامل نیست و احتمال‌های مختلفی پیش روی او قرار دارد**

آیا هرکسی می‌تواند بازپرس جنایی شود؟

هر بازپرسی می‌تواند بازپرس جنایی شود از نظر قانون و مقررات شرایط خاصی ندارد. بازپرس ویژه قتل بودن از نظر قانونی شرطی ندارد اما یک موضوع مهم هست و آن داشتن روحیه برخورد با مسائل تلخ است و دوم اینکه بتوانی در آن وضعیت هم تحقیقات را انجام بدهی و هم اوضاع را کنترل کنی و هم مراقب باشی که مشکلی در صحنه بوجود نیاید. یادم هست اولین صحنه‌ای که به عنوان بازپرس قتل رفتم نوجوانی را با قمه در شرق تهران کشته بودند. وقتی یکی از دکترهای پزشکی قانونی در حال بررسی جسد بود و می‌خواست عمق جراحت را بررسی کند با اینکه اصلاً نمی‌ترسیدم ولی یک لحظه احساس کردم فشار خونم افتاده است. خواستم بگویم من که آدم شجاعی بودم در اولین صحنه حس بدی به من دست داد. خیلی از همکارانم سمت چنین پرونده‌هایی نمی‌روند. در دوره‌ای که کشیک هستیم در تمام ۲۴ ساعت باید آماده باشیم با هر صحنه‌ای روبه‌رو شویم و به هر حال مدام با قتل و جسد و جنایت در تماس بودن در روحیه تأثیر می‌گذارد.

در زمان قضاوت این سؤال برایتان مطرح شده که آیا اشتباهی در قضاوت کرده یا فردی را بی‌گناه متهم می‌کنم؟

یکی از مشکلاتی که در چنین شغل‌هایی وجود دارد، درگیری دائمی فرد با تردید و مسئولیت است. بازپرس یا قاضی ممکن است بارها با خودش فکر کند که آیا تصمیم درستی گرفته است؟ آیا اشتباهی کرده؟ آیا حقی از کسی ضایع شده است؟ این پرسش‌ها بویژه در پرونده‌های جنایی اهمیت بسیار بیشتری پیدا می‌کنند؛ چون موضوع فقط یک اختلاف مالی یا یک دعوای حقوقی نیست، بلکه با جان انسان‌ها سروکار داریم. به عنوان مثال در یک پرونده که مربوط به قتل مرد جوانی از سوی یک موتورسوار با ضربات متعدد چاقو بود تنها سرنخی که داشتیم ادعای یک شاهد بود. او گفت قاتل فردی بلند قد، با موهای فرفری و روی بازوی چپش خالکوبی داشت و روی دست دیگرش نیز آثار جراحت دیده می‌شد. با اطلاعاتی که در اختیار داشتیم و تحقیقاتی که صورت گرفت مردی را با چنین مشخصات شناسایی و دستگیر کردیم. سابقه کیفری داشت اما خودش منکر جنایت بود و شاهدی نداشت که ثابت کند در زمان قتل آنجا نبوده است. از متهم خواستیم لباس خود را کنار بزند تا ببینیم آثار جراحت دارد اما هیچ اثری از زخمی که شاهد توصیف کرده بود، روی بدن او وجود نداشت. ماجرای مرگ و زندگی یک نفر بود و نمی‌توانستیم به سادگی او را آزاد کنیم و از طرفی نمی‌توانستیم با این مدارک او را متهم به قتل کنیم هر چه بیشتر پیش می‌رفتیم به نتیجه قطعی نمی‌رسیدیم. درنهایت از شاهد خواستیم تا با مظنون پرونده مواجهه حضوری شود. اما در جلسه مواجهه حضوری شاهد با شک و تردید صحبت کرد و ما که مدارکی جز اظهارات شاهد نداشتیم مرد جوان را آزاد کردیم. یک پرونده هم بود که کودکی توسط پدر و مادرش به بیمارستان منتقل شده وکودک جانش را از دست داد. من باتوجه به اینکه آنها عزادار بچه‌شان بودند در بازداشت‌شان تردید داشتم اما درنهایت آنها را بازداشت کرده و مشخص شد که آنها در قتل فرزندشان نقش دارند. این پرونده برای من نمونه روشنی از دشواری قضاوت در پرونده‌های جنایی بود. یک تعبیر قدیمی وجود دارد که می‌گوید قاضی در جایگاه داوری میان دوطرف قرار می‌گیرد، اما گاهی حقیقت در میان اظهارات و ادعاهای متعارض پنهان است و قاضی باید با بررسی دقیق شواهد، تا حد امکان آن را کشف کند. به نظر من، یکی از ویژگی‌های مهم بازپرس ویژه قتل، توانایی تصمیم‌گیری در شرایطی است که اطلاعات پرونده هنوز کامل نیست و احتمال‌های مختلفی پیش روی او قرار دارد.

یک جدول با دو شرح جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید. **۹۱۷۱**

جدول عادی

افقی

۱- فصل عرق‌ریزان! - خوشامد
۲- ساز قدیمی شبیه تار - تغییر داده شده - تکواندوکار پُرافتخار ملی‌پوش با نام «آرین»
۳- .... کی بود مانند دیدن - دهمین ماه سال قمری - ریسمان سیمی
۴- کشور مبارک - پایتخت «ایتالیا» - چاپ مسطح - رازقی
۵- به‌وسیله - نگهبان چماقدار - ناحیه و سمت
۶- عبادتگاه مسیحیان - گازی بی‌رنگ و بی‌بو - مایه حیات
۷- واسطه معامله - جزوه‌دان - عضو شنوایی
۸- نوعی ماده معدنی در پزشکی قدیم - عضو پرکار - قادر
۹- منفک - پدر سام در شاهنامه - صراف
۱۰- صد متر مربع - از مصالح ساختمانی - پارچه روی قابلمه
۱۱- قلعه و برج - ثروتمندترین کشور منطقه آسیای کوچک بود - صدای تمسخر
۱۲- لیز خوردن - رفتار خوب - شخص - درست شدن کارها در لفظ عامیانه
۱۳- پهلوان ایرانی پسر گیو - برائت - باهوش و زرنگ
۱۴- نام دخترانه - کیسه‌کش - توانایی پیدا کردن
۱۵- عزاداری - کتابچه معرفی کالا

عمودی

۱- چاشنی لذیذ - صدای بم
۲- حوض - یکی از ماشین‌های راه‌سازی و ساختمان‌سازی - انبار گندم
۳- نوعی طلاق - ویرگول - کتاب مانی
۴- زنبیل - بیکارگی و تنبلی - رایحه - کشتی جنگی
۵- پسر شاپور و نوه اردشیر بابکان - کارآموز پزشکی - تولد
۶- مادر عرب - نقاب - نقل قول، حدیث
۷- شکافتن قبر - پدر و مادر - ورزش نفسگیر
۸- بند چرمی - تنگی نفس - کمدین معروف
۹- مخالف - تبحر، مهارت - گاو تبتی
۱۰- کشوری در آفریقا - موکت - ویتامین سبزیجات
۱۱- خاک عهد عتیق - سوداگری - گونی برنج
۱۲- زمین و خانه - نفس آدم چاق - فرد دارای نفوذ و قدرت - زمستان
۱۳- سیما و صورت - ارابه - از لوازم آرایشی
۱۴- وسیله زورخانه - پاندول ساعت - مؤسس ایلخانیان
۱۵- سیخ بافتنی - از آثار طبیعی و دیدنی استان چهارمحال و بختیاری

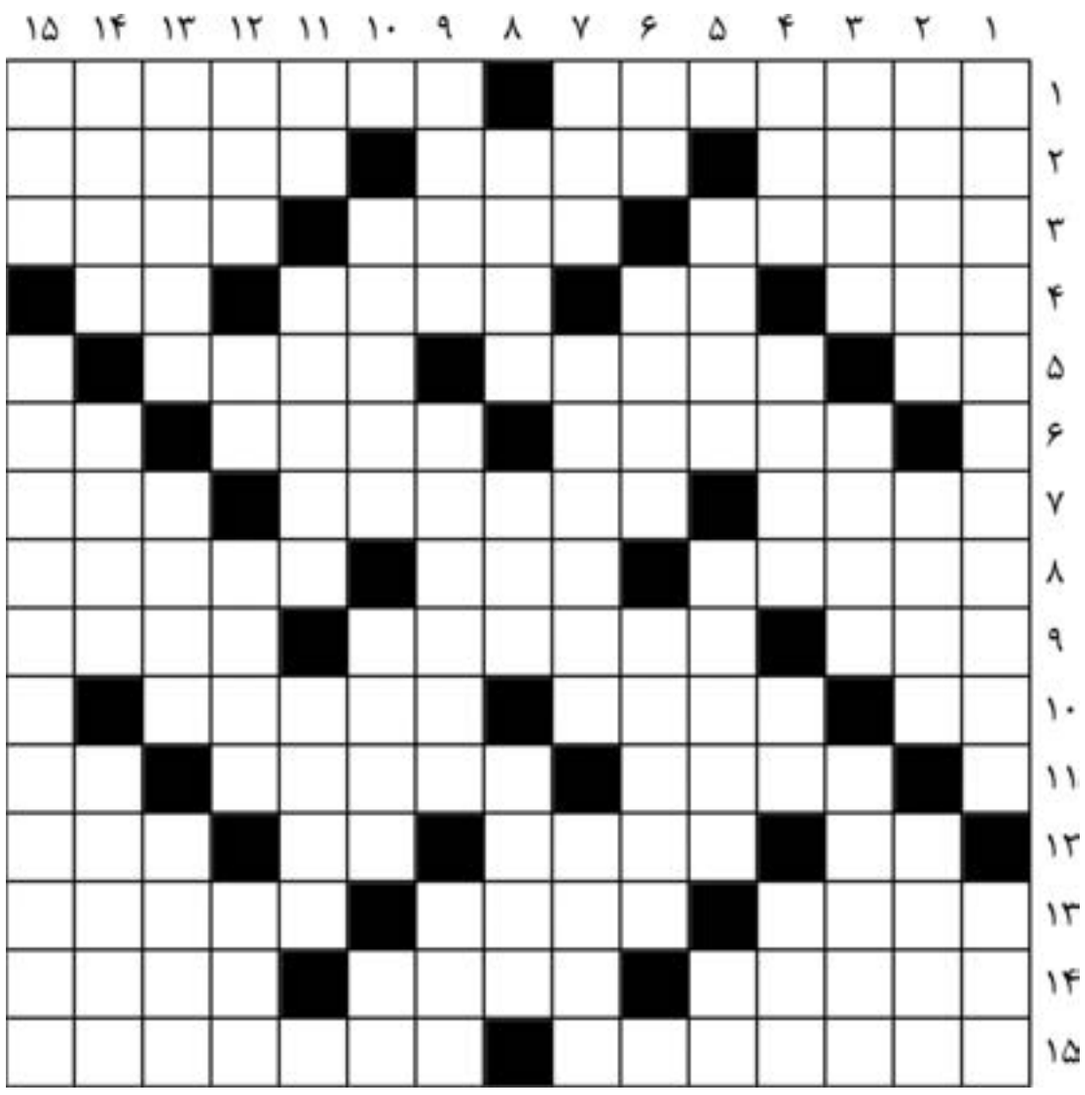
جدول ویژه

افقی

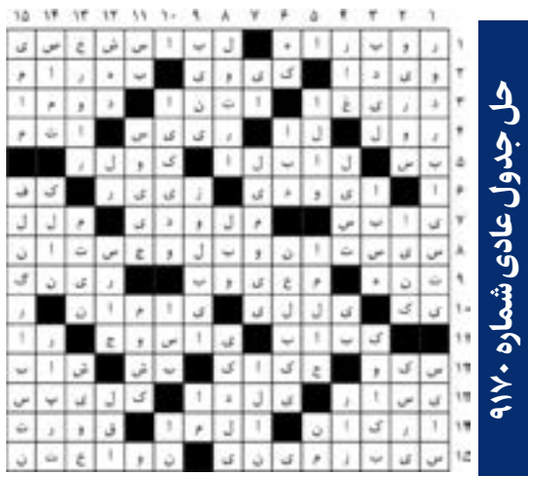
۱- میوه زمین افتاده - دفاع سابق استقلال
۲- حجره - متکا - صندوق مرده
۳- بلد - به هدف رسیده - بندپایی با زهر خطرناک
۴- بعضی از آن کوه می‌سازند! - فلز سرچشمه - تیز - دلاور
۵- قلیل - شهر «تخت رستم» - امر واضح و ایمان باطنی
۶- بایگانی - رهاورد زلزله - گاه با تخته جور می‌شود!
۷- تحفه - مگس ناقل بیماری - سنگ چاقو تیز کنی
۸- پیغام موبایلی - جوش ریز - منهدم کردن
۹- حیوان مسابقه - التهاب مفصل - حروفچینی رایانه‌ای
۱۰- عدد توحیدی - قواعد و روش‌ها - مجمع
۱۱- محکم و استوار - واضح - رمق آخر
۱۲- خودسازی - دو زن که یک شوهر داشته باشند - صحنه نمایش - بر کس مگویید
۱۳- تل، پشته - فالگیر - آیین‌ها
۱۴- افزودنی به غذا - دار فانی - کم‌کردنی‌های حقوقی!
۱۵- از جاذبه‌های همدان - پدر صنعت چاپ

عمودی

۱- تفرجگاهی نزدیک دروازه قرآن - کلام آرزو
۲- نسبت دادن گناه - لوح فشرده - نوعی عینک
۳- بذر - بازگشتن - بنام
۴- عدد و شماره - داروی روی زخم - امر به رفتن - ساکت!
۵- شهر استان گیلان - نوعی طوطی - نفس آدم چاق
۶- دمای بالای بدن - پایگاه اینترنتی - سومین شهر وسیع استان گیلان
۷- سخنان بیمار - آژانس انرژی اتمی روسیه - جنس کلاه روستایی
۸- ناگزیر - با «ویر» آید - دانش سخن
۹- کسی که خبر خوش آورد - گروهی سرباز - مسابقات سراسری دوره‌ای
۱۰- کشوری در جنوب شرقی آسیا - ورزش توپ و راکت - وی
۱۱- نیم‌تنه مردانه - دوران پس از بیماری - دوزخ
۱۲- ضعیف - مساوی عامیانه - گیاهی گلدار و پایا با مصرف دارویی - اصل و پایه
۱۳- پدر فریدون - رؤسا - رسوب کننده
۱۴- نبردی رو در رو - از بستگان مادری - انیمیشنی به کارگردانی کیانوش دالوند
۱۵- محل اقامت مسافران - تابلوی «پل پرته»

حل جدول عادی شماره ۹۱۷۰

حل جدول ویژه شماره ۹۱۷۰

